

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัช ตระการศิรินนท์	คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. นายประเสริฐ อินดี	ที่ทำการปกครองอำเภอแม่แตง
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. นายวิจิตร หลังสัน	ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองเชียงใหม่
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน

: กรณีศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จะนำไปใช้สำหรับการศึกษาวิจัยในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขอได้โปรดตอบ
คำถามตามความเป็นจริง โดยไม่ต้องระแวงชื่อผู้ตอบ และผลการตอบแบบสอบถามจะนำไปใช้
ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น จะไม่ส่งผลกระทบในทางที่เสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด
แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

และแนวทางแก้ไขปัญหา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ท่านเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน

() 1. โดยตำแหน่ง (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน)

() 2. โดยการเลือกตั้ง (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

2. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

3. อายุ

() 1. 25 - 34 ปี

() 2. 35 - 44 ปี

() 3. 45 - 54 ปี

() 4. 55 - 64 ปี

() 5. 65 ปีขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

() 1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

() 2. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช

() 4. อนุปริญญา/ปวส.

() 5. ปริญญาตรีขึ้นไป

5. อาชีพ

- () 1. รับจ้างทั่วไป () 2. เกษตรกรรม
 () 3. ค้าขาย () 4. นักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ
 () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

- () 1. น้อยกว่า 3,000 บาท () 2. 3,001 – 5,000 บาท
 () 3. 5,001 – 7,000 บาท () 4. 7,001 – 9,000 บาท
 () 5. 9,001 บาทขึ้นไป

7. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มต่อไปนี้หรือไม่บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. กองทุนหมู่บ้าน () 2. กลุ่มออมทรัพย์
 () 3. กองทุน กขค. () 4. สหกรณ์การเกษตร
 () 5. สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ (ระบุ).....

8. ท่านเป็นหัวหน้ากลุ่มหรือประธานกลุ่มต่อไปนี้หรือไม่บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. กองทุนหมู่บ้าน () 2. กลุ่มออมทรัพย์
 () 3. กองทุน กขค. () 4. สหกรณ์การเกษตร
 () 5. สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โปรดทำเครื่องหมาย 3 ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. ในการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ คือ ส.ว., ส.ส., ส.อบจ., สท/ส.อบต. และอื่น ๆ ทุกครั้งในรอบที่ผ่านมาท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด

- () 1. บ่อยมาก (5 ครั้ง) () 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
 () 3. ปานกลาง (3 ครั้ง) () 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
 () 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)

2. ท่านได้ชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวของท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. และการเลือกตั้งอื่น ๆ ครั้งที่ผ่านมามากน้อยเพียงใด

- () 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) () 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
 () 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์) () 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
 () 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน)

3. ท่านได้ชักชวนให้ประชาชนในหมู่บ้านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. และการเลือกตั้งอื่น ๆ ครั้งที่ผ่าน มาบ่อยครั้งเพียงใด

- () 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) () 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
 () 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์) () 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
 () 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน)

4. ท่านได้ให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อโทรทัศน์บ่อยครั้งเพียงใด

- () 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) () 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
 () 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์) () 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
 () 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน)

5. ท่านได้ให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อวิทยุบ่อยครั้งเพียงใด

- () 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) () 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
 () 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์) () 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
 () 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน)

6. ท่านได้ให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อหนังสือพิมพ์บ่อยครั้งเพียงใด

- () 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) () 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
 () 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์) () 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
 () 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน)

7. ท่านได้ให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากทางราชการอำเภอ จังหวัด รวมถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ ฯลฯ บ่อยครั้งเพียงใด

- () 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) () 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
 () 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์) () 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
 () 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน)

8. ท่านได้มีการพูดคุยหรือสนทนาในเรื่องราวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับสมาชิกใน ครอบครัวบ่อยครั้งเพียงใด

- () 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) () 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
 () 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์) () 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
 () 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน) () 6. ไม่เคย

9. ท่านได้มีการพูดคุยหรือสนทนาในเรื่องราวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับคณะกรรมการหมู่บ้านในชุมชน/หมู่บ้านบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์)	☐ 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
☐ 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน)	☐ 6. ไม่เคย

10. ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาท่านได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมืองหรือเหตุการณ์ทางการเมืองบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (3 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์)	☐ 2. บ่อยครั้ง (2 ครั้ง/สัปดาห์)
☐ 3. ปานกลาง (1 ครั้ง/สัปดาห์)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง/เดือน)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง/เดือน)	☐ 6. ไม่เคย

11. ในการเลือกตั้ง ส.ส. ที่ผ่านมาท่านได้เข้าร่วมในกิจกรรมการหาเสียงของพรรคการเมืองหรือนักการเมืองบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

12. ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

13. ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

14. ท่านได้ร่วมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ผ่านมาบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

15. ท่านได้ร่วมรณรงค์ไม่ให้ประชาชนขายเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่ผ่านมาบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

16. ท่านได้ไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

17. ท่านเคยติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองเพื่อเสนอปัญหาหรือความคิดเห็นบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

18. ท่านเคยร่วมทำงานกับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

19. ท่านเคยเสนอปัญหาหรือข้อร้องเรียนของชุมชน/หมู่บ้านต่อนักการเมืองบ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. บ่อยมาก (5 ครั้งขึ้นไป)	☐ 2. บ่อยครั้ง (4 ครั้ง)
☐ 3. ปานกลาง (3 ครั้ง)	☐ 4. น้อยครั้ง (2 ครั้ง)
☐ 5. น้อยมาก (1 ครั้ง)	☐ 6. ไม่เคย

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหา

3.1 คำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัญหาอุปสรรค	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การใช้สิทธิเลือกตั้ง 1. ท่านคิดว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่					
2. ท่านคิดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่เหมาะสมที่จะมาเป็นตัวแทนของประชาชน ทำให้ไม่อยากไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
3. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งไม่มีความสำคัญต่อตัวแทนหรือชุมชนของท่าน					
การชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 4. การชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ประสบผลสำเร็จเพราะว่าประชาชนไม่มีความตื่นตัวทางการเมือง 5. ประชาชนเห็นว่าการเลือกตั้งไม่มีความสำคัญต่อตนเองหรือชุมชน 6. ประชาชนเห็นว่าผู้สมัครไม่เหมาะสม ไม่เป็นที่ยอมรับที่จะมาเป็นตัวแทนของตนจึงไม่สนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง 7. การนำเสนอข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่าง ๆ ไม่น่าสนใจ 8. ท่านคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์ของนักการเมืองมากกว่าจึงไม่มีความสนใจติดตามข่าวสาร					

ปัญหาอุปสรรค	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง 9. ขาดความรู้ความเข้าใจในระบอบการเมืองจึงไม่สามารถพูดคุยเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองได้ 10. ประชาชนไม่มีความตื่นตัวและสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมืองจึงไม่สามารถพูดคุยได้มาก 11. กิจกรรมหรือเรื่องราวทางการเมืองไม่น่าสนใจที่จะนำมาพูดคุยกัน					
การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 12. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทำให้เสียเวลา 13. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไม่เอื้อต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 14. ท่านคิดว่ากิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ไม่น่าสนใจที่จะเข้าร่วม					
การติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมือง 15. การติดต่อกับนักการเมืองเป็นเรื่องยากเนื่องจากนักการเมืองแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวไม่ค่อยมีเวลาเพื่อประชาชน 16. นักการเมืองไม่ค่อยเข้ามาดูแลปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่					

11. นอกจากนี้ท่านเห็นว่ามีปัญหาอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเด็นอื่น ๆ อีกหรือไม่ อย่างไร

1. ด้าน

.....

.....

.....

.....

2. ด้าน

.....

.....

.....

.....

3. ด้าน

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การใช้สิทธิเลือกตั้ง 1. ควรสร้างบรรยากาศการเลือกตั้งให้น่าสนใจมากขึ้นไม่ให้เป็นการถูกบังคับ 2. พรรคการเมืองต้องคัดสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นตัวแทนของพรรคให้ประชาชนได้เลือกตั้ง					

ข้อเสนอแนะ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 3. ท่านคิดว่าควรณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้งและมีความตื่นตัวที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 4. ต้องสร้างบรรยากาศการเลือกตั้งให้ประชาชนมีความสนใจมากขึ้น 5. พรรคการเมืองต้องคัดสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นตัวแทนของพรรคเพื่อให้ประชาชนสนใจไปเลือกตั้ง					
การสนใจติดตามข่าวสารทาง การเมือง 6. ท่านคิดว่าควรที่จะที่จากมีการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองไทยให้น่าสนใจมากขึ้น 7. ควรส่งเสริมสนับสนุน สร้างบรรยากาศทางการเมืองให้น่าสนใจมากขึ้นโดยไม่คิดว่าเป็นการเสียเวลา					
การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง 8. ควรส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองให้กับประชาชนมากขึ้น 9. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการจัดเวทีประชาธิปไตยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง					
การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 10. ควรกระตุ้นให้ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น 11. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมตัวกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ได้แสดงบทบาททางการเมืองของตนอย่างเต็มที่					

ข้อเสนอแนะ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน เข้ามามีบทบาทสำคัญทางการเมืองมากขึ้น					
การติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ ทางการเมือง 13. นักการเมืองควรลงพื้นที่เพื่อเยี่ยม เยือนราษฎรเพื่อรับทราบปัญหาความ ต้องการของประชาชนให้มากขึ้น					

13. นอกจากนี้ท่านเห็นว่ายังมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเด็นอื่น ๆ อีกหรือไม่ อย่างไร

1. ด้าน

.....
.....
.....
.....

2. ด้าน

.....
.....
.....
.....

3. ด้าน

.....
.....
.....
.....

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ก
โครงสร้างและที่มาของคณะกรรมการหมู่บ้าน

โครงสร้างของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

1.1 ความเป็นมาของคณะกรรมการหมู่บ้าน

หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด และเป็นสถาบันที่มีบทบาทต่อการพัฒนาประชาธิปไตย การพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้านได้กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 28 ตรี โดยกำหนดให้หมู่บ้านหนึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านคณะหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน แต่เดิมการดำเนินงานของหมู่บ้านอยู่ในดุลพินิจของผู้ใหญ่บ้านคนเดียว และนอกจากนี้ในแต่ละหมู่บ้านหน่วยงานของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้านขึ้นซ้ำซ้อนกันหลายรูปแบบ และรัฐบาลขาดนโยบายที่แน่นอนอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนหมู่บ้าน

คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติในที่ประชุม เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2524 เห็นชอบในหลักการยกเลิกคณะกรรมการระดับหมู่บ้านรูปแบบอื่นทั้งหมด และให้ใช้คณะกรรมการหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 เป็นหลักและปรับปรุงโครงสร้างให้สอดคล้องกับรูปแบบหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองหรือ อพป. และมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการปกครอง ได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีมาแต่เดิมให้มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องวางแนวทางดำเนินงาน ซึ่งได้ตราข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 ขึ้น

1.2 รูปแบบของคณะกรรมการหมู่บ้าน

1.2.1 คณะกรรมการหมู่บ้านหรือ กม. ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งประกอบไปด้วยกรรมการ 2 ประเภท คือ

- 1) กรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง
- 2) กรรมการหมู่บ้านโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งราษฎรมีสิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้เลือกตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน แต่ทั้งนี้ควรมี 5 – 9 คน แล้วแต่หมู่บ้านใหญ่หรือเล็ก โดยให้อยู่ในดุลพินิจของนายอำเภอ และอยู่ในวาระ 5 ปี

1.2.2 ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2536 ได้กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และให้คณะกรรมการหมู่บ้านเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน เป็นรองประธาน ตลอดจนเลือก

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอีก 2 คน เป็นเลขานุการ 1 คน ผู้ช่วยเลขานุการ 1 คน ส่วนกรรมการหมู่บ้านคนอื่น ๆ ก็จะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายกิจการต่าง ๆ

1.2.3 ดังนั้นรูปแบบของคณะกรรมการหมู่บ้านจะมีลักษณะ ดังนี้

ผู้ใหญ่บ้าน	เป็นประธานกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	เป็นรองประธานกรรมการ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	เป็นกรรมการ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	เป็นกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	เป็นกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	เป็นกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	เป็นกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	เป็นกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	เป็นกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	เป็นกรรมการและเลขานุการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	เป็นกรรมการผู้ช่วยเลขานุการ

1.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

1.3.1 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ได้กำหนดว่า ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านคณะหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 โดยกำหนดให้เพิ่มฝ่ายกิจการต่าง ๆ รวม 8 ฝ่าย มาช่วยการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน ดังนั้นบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านจึงเป็นในลักษณะของผู้ปฏิบัติงานบริหารและพัฒนาหมู่บ้าน รวมทั้งการเป็นผู้ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านด้วย

1.3.2 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

1) อำนาจหน้าที่ในการบริหารการพัฒนาชนบท ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น พ.ศ. 2539 กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารการพัฒนาชนบทระดับหมู่บ้านและโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจหน้าที่ในการเสนอปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล

2) อำนาจหน้าที่ในการบริหารการใช้น้ำ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. 2525 ได้กำหนดให้

คณะกรรมการหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแหล่งน้ำขนาดเล็กที่อยู่ในท้องที่หมู่บ้านของตน โดยมีหน้าที่จัดทำทะเบียนแหล่งน้ำ บริหารการใช้น้ำจากโครงการให้เกิดประโยชน์ และการดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ

3) อำนาจหน้าที่ในการบริหารกองทุนพัฒนาชนบท ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนพัฒนาชนบท พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหารกองทุนในระดับหมู่บ้านของตน เช่น การบริหารกองทุนเฉพาะกิจ การบริหารโครงการที่ได้รับเงินยืมสมทบ และการรายงานผลการดำเนินโครงการต่อสภาตำบล เป็นต้น

4) อำนาจหน้าที่ในการประนีประนอมข้อพิพาทในระดับหมู่บ้าน ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ให้อำนาจไว้ และลักษณะของข้อพิพาทที่จะทำการประนีประนอมข้อพิพาทนั้น เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับคดีแพ่งทุกประเภท คดีอาญาประเภทความผิดที่ยอมความกันได้ คู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงให้คณะกรรมการหมู่บ้านประนีประนอมข้อพิพาทและข้อพิพาทดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่บ้าน หรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน

5) อำนาจหน้าที่ในการออกบัตรสงเคราะห์แก่ราษฎรตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อยเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2527 กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์คณะของคณะกรรมการผู้พิจารณาผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ระดับหมู่บ้านด้วย

1.4 ฝ่ายกิจการต่าง ๆ ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานของฝ่ายกิจการต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 8 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายกิจการปกครอง
2. ฝ่ายกิจการพัฒนาหมู่บ้านและส่งเสริมอาชีพ
3. ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ฝ่ายกิจการการคลัง
5. ฝ่ายกิจการสาธารณสุข
6. ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม
7. ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม
8. ฝ่ายกิจการสตรี

ทั้งนี้ หากคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เห็นสมควรอาจตั้งฝ่ายกิจการอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกได้

1.5 หน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการต่าง ๆ

1) ฝ่ายกิจการปกครอง

มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1.1) การแนะนำให้ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 1.2) ไกล่เกลี่ยข้อกรณีพิพาทต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน
- 1.3) ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกจังหวัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ
- 1.4) กระจายข่าวสารจากรัฐบาล
- 1.5) งานบริการประชาชน
- 1.6) งานอื่น ๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

2) ฝ่ายกิจการพัฒนาหมู่บ้านและส่งเสริมอาชีพ

มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 2.1) การทำแผนและโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
- 2.2) สร้าง ช่อมแซม ปรับปรุง สาธารณสมบัติในหมู่บ้าน เช่น ถนน สะพาน คูคลอง ขุดลอกแหล่งน้ำ ฯลฯ
- 2.3) พัฒนาอาชีพของราษฎร เช่น เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา ปลูกพืชผักสวนครัว ทอผ้า หัตถกรรม เป็นต้น
- 2.4) จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ส่งเสริมใช้วิธีการเกษตรแผนใหม่ เช่น การปรับปรุงดิน เปลี่ยนพันธุ์พืช การใช้ยาปราบศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยหมักลดต้นทุนการผลิต การจัดไร่นาแบบสวนผสม ฯลฯ
- 2.5) ดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เช่น การประกันราคาข้าว การจัดตั้งธนาคารข้าว ธนาคารโค กระบือ โครงการ กสช. ฯลฯ
- 2.6) งานอื่นที่คณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

3) ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย

มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 3.1) จัดเวรยามป้องกันเหตุร้ายในหมู่บ้านและจัดทำสัญญาณเตือนภัย
- 3.2) รณรงค์ลดอบายมุข เช่น คีฬาสรา เล่นการพนัน
- 3.3) ป้องกันยาเสพติด เช่น เฮโรอีน ฝิ่น กัญชา คมกาว คมทินเนอร์ ฯลฯ
- 3.4) จัดกำลังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหมู่บ้าน เช่น เครื่องดับเพลิง
- 3.5) งานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

4) ฝ่ายกิจการการคลัง

มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 4.1) วางแผน จัดหา เก็บรักษา และควบคุมการใช้จ่ายของหมู่บ้าน
- 4.2) ช่วยเหลือทางราชการเร่งรัดการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน
- 4.3) จัดทำทะเบียนทรัพย์สินของหมู่บ้าน
- 4.4) จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน
- 4.5) งานอื่นๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

5) ฝ่ายกิจการสาธารณสุข

มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 5.1) วางแผน จัดหา เก็บรักษา และควบคุมการใช้จ่ายของหมู่บ้าน
- 5.2) ช่วยเหลือทางราชการเร่งรัดการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน
- 5.3) ช่วยเหลือแพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำงานในหมู่บ้าน
- 5.4) การป้องกันโรคระบาด เช่น ฉีดวัคซีนป้องกันโรคหัด โรคไขหวัด โรค ไข้ทรพิษ

โรคคอตีบ ฯลฯ

- 5.5) การวางแผนครอบครัว เช่น การคุมกำเนิด
- 5.6) การตั้งกองทุนเวชภัณฑ์และยา และกองทุนโภชนาการ
- 5.7) การรักษาความสะอาด จัดสร้างถังขยะ ทำรางระบายน้ำ หลุมซึมกำจัดน้ำเสีย
- 5.8) จัดสร้างภาชนะเก็บน้ำฝน และจัดสร้างส้วมซึมถูกต้องลักษณะให้ครบทุก

หลังคาเรือน

- 5.9) งานอื่นๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

6) ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม

มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 6.1) ช่วยโรงเรียน คณะครู
- 6.2) จัดให้มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
- 6.3) ส่งเสริมรักษาศิลปธรรม คำสั่งสอนทางศาสนา และประเพณีท้องถิ่น
- 6.4) ส่งเสริมกลุ่มเยาวชน
- 6.5) จัดตั้งสนามเด็กเล่น สนามกีฬาหมู่บ้าน
- 6.6) งานอื่นๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

7) กิจการสวัสดิการและสังคม

มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 7.1) สำรวจและจัดทำบัญชีคนยากจนในหมู่บ้าน
- 7.2) ร่วมมือกับทางราชการและเอกชนในการช่วยเหลือสงเคราะห์ต่าง ๆ
- 7.3) เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลคนพิการ เด็กกำพร้าและคนชรา
- 7.4) จัดสวัสดิการประชาชนในหมู่บ้าน เช่น ร้านค้าสวัสดิการ เป็นต้น
- 7.5) จัดให้มีที่พักผ่านหย่อนใจ เช่น สวนสาธารณะ ฯลฯ
- 7.6) งานอื่น ๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

8) ฝ่ายกิจการสตรี

มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 8.1) จัดตั้งกลุ่มสตรีในหมู่บ้าน
- 8.2) ส่งเสริมรักษาประเพณีไทย
- 8.3) งานอื่น ๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

1.6 ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านและที่ปรึกษาฝ่ายกิจการต่างๆ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 ข้อ 3 ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน ดังนี้

1. กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิในเขตหมู่บ้าน เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน
2. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับตำบล หมู่บ้าน เช่น หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรประจำตำบล พัฒนาการประจำตำบล เป็นต้น
3. ประธานหรือหัวหน้ากลุ่มต่าง ๆ เช่น ประธานกลุ่มเกษตรกร ประธานสหกรณ์ เป็นต้น
4. ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลนั้น
5. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านหรือตำบล 1 คน
6. บุคคลอื่นซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเห็นสมควร

ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแก่คณะกรรมการหมู่บ้านในด้านระเบียบวิชาการ กฎหมาย หรือประสบการณ์แก่ที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน

ที่ปรึกษาฝ่ายกิจการต่าง ๆ มีดังนี้

1. ฝ่ายกิจการปกครอง ได้แก่ ปลัดอำเภอ 1 คน
2. ฝ่ายกิจการพัฒนาหมู่บ้านและส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ ปลัดอำเภอ 1 คน
พัฒนากร 1 คน และเจ้าหน้าที่การเกษตร 1 คน
3. ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบ
งานป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย หรือปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการปกครอง
สารวัตรใหญ่หรือสารวัตร สารวัตรปกครองป้องกัน และหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรตำบล
4. ฝ่ายกิจการคลัง ได้แก่ ปลัดอำเภอ 1 คน พัฒนากร 1 คน และเจ้าหน้าที่การเงิน
ของส่วนราชการต่าง ๆ
5. ฝ่ายกิจการสาธารณสุข ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยใน
หมู่บ้านหรือตำบลนั้น ๆ 1 คน
6. ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 1 คน
7. ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม ได้แก่ ปลัดอำเภอ 1 คน พัฒนากร 1 คน
8. ฝ่ายกิจการสตรี ได้แก่ พัฒนากร 1 คน และเจ้าหน้าที่เกษตร 1 คน

1.7 การได้มาและการพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการหมู่บ้าน

1.7.1 การได้มาของคณะกรรมการหมู่บ้าน มีเงื่อนไขที่ต้องจัดให้มีการเลือก
กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1) ถ้าตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงให้มีการเลือกตั้งแทน
ให้เต็มตำแหน่งที่ว่างและให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน
- 2) การเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง
ให้กระทำภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนกำหนดออกตามวาระ
ไม่เกิน 180 วัน จะไม่เลือกตั้งแทนก็ได้

1.7.2 การพ้นจากตำแหน่ง

1. กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่าย
ปกครอง และจะพ้นจากตำแหน่งกรรมการหมู่บ้าน เมื่อพ้นจากการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หรือ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองเท่านั้น
2. กรรมการหมู่บ้านโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ
จะพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งดังนี้

- 1) ออกตามวาระเมื่อดำรงตำแหน่งครบ 5 ปี
- 2) เสียสัญชาติไทย
- 3) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 12 (3) ถึง (13)
- 4) เหตุเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่ง ได้แก่
 - 4.1) ตาย
 - 4.2) ได้รับอนุญาตให้ลาออก
 - 4.3) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ
 - 4.4) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองเกิน 3 เดือน
 - 4.5) ราษฎรมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งร้องขอให้ออกจากตำแหน่ง

4.6) ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ออกจากตำแหน่งเมื่อได้สอบสวนเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

1.7.3 วิธีการเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ในการเลือกตั้งให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการเลือกตั้งโดยมีนายอำเภอ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากนายอำเภอเป็นประธานและมีกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นกรรมการ
2. วิธีการเลือกกระทำโดยวิธีลับหรือเปิดเผยก็ได้ ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ. 2533 โดยอนุโลม
3. เมื่อราษฎรส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ และให้นายอำเภอออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน
4. กรณีผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้จับสลาก

1.7.4 คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันรับเลือก
3. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี จนถึงวันเลือก และเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน
4. เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
5. ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตนักบวช

6. ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกฤตจิต จิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ดิฉยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

7. ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ

8. ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริตหรือเสื่อมเสีย ในทางศีลธรรม

9. ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของ รัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่และยังไม่พ้นกำหนดเวลา สิบปีนับตั้งแต่วันที่ถูกลให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

10. ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับ ตั้งวันพ้นโทษ

11. ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วย ป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่า ด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืนในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือ วัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดินในฐานความผิดเกี่ยวกับ ที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการ พนันในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

12. ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งตาม ข้อ 6 หรือ 7 และยังไม่พ้น กำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก

13. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ พลเรือนและยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก
